

17 u

Joop Van der Horst- Leven zonder standaardtaal

(Tekst volgt zo snel mogelijk)

17u40

Wim Vandenbussche – Feiten en fictie over het Nederlands in Vlaanderen en Brussel, vroeger en nu

Over de geschiedenis van de Nederlandse taal in Vlaanderen tijdens de negentiende eeuw zijn de meeste taalhistorische werken het roerend eens: waar er in Nederland een uit de kluiten gewassen standaardtaal bloeide vanaf de Gouden Eeuw, bleef Vlaanderen steken in een verzameling verknechte dialecten die in aanzien en ontwikkeling meedogenloos overvleugeld werden door de Franse prestigetaal. De hogere klassen verkozen het Frans, ook de middenklasse omarmde het aanzien van die taal en de hard bevochten taalwetten en taalrechten van de Vlaamse Beweging vermochten dat patroon pas laat in de twintigste eeuw te keren. Die miraculeuze heropstanding van het Nederlands blijft tot vandaag doorzinderen in academische en politieke bespiegelingen over de hedendaagse status en toekomst van onze taal in België.

Maar klopt dat klassieke verhaal eigenlijk wel, of beter: doorstaat die 'communis opinio' de toets van archiefwerk? Op basis van taalkwaliteit en taalkeuze in bestuurlijke documenten uit het 19de-eeuwse Vlaanderen en Brussel proberen we feiten en fictie te scheiden, met als bijna dwingende uitkomst een oproep om de geschiedenis van het 19de-eeuwse Zuidelijke Nederlands dringend en grondig te herschrijven.

Wim Vandenbussche (Brugge, 1973) studeerde 'Germaanse taal- en letterkunde' aan de Vrije Universiteit Brussel. In 1999 doctoreerde hij aan de VUB over het taalgebruik van de lagere klassen in het 19de-eeuwse Brugge. Die studie was de eerste in het domein van de historische sociolinguïstiek in Vlaanderen en werd bekroond met de Prijs voor Taalkunde van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en letterkunde en met de zesjaarlijkse Ignace Vanderschuerenprijs Humane Wetenschappen. Na een loopbaan als postdoctoraal onderzoeker bij het FWO-Vlaanderen werd hij in 2008 voltijds hoofddocent Nederlandse Taalkunde aan de VUB. Hij was als gastprofessor eerder verbonden aan de Universiteit Gent en Queen Mary, University of London. Zijn onderzoek betreft hoofdzakelijk de historische sociolinguïstiek van het Nederlands in Vlaanderen, taalplanning en taalcontact; zijn onderwijs behelst de

diachrone neerlandistiek en de sociolinguïstiek. Hij is directeur van het Centrum voor Linguïstiek van de VUB, en zetelt ook in de Raad van Bestuur en het Bestuurscollege van zijn universiteit.

Hij is redactielid van het *Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis / Revue belge de philologie et d'histoire, Taal en Tongval* en het elektronisch tijdschrift *Historical Sociolinguistics & Sociohistorical Linguistics*. Hij is bestuurder van de 'Stichting Bibliographie Linguistique' en stichtend lid van HISON, het *Historical Sociolinguistics Network*.

18u20

Jef Verschueren – Inburgering, taalrealiteit en taalpolitiek

In het Vlaamse inburgeringsdiscours wordt sterk de nadruk gelegd op het belang van veralgemeende kennis van het Nederlands. Niemand zal ontkennen dat een gemeenschappelijke taal nuttig is. De Vlaamse taalpolitiek weigert echter rekening te houden met belangrijke aspecten van de grootstedelijke taalrealiteit. Deze lezing concentreert zich op facetten van variabiliteit die, indien ze worden genegeerd, het huidige taalbeleid repressief maken en dus contraproductief.

Jef Verschueren studeerde Germaanse Taal- en Letterkunde aan de Universiteit Antwerpen en behaalde zijn Ph.D. in de linguïstiek aan de University of California te Berkeley. Na een lange carrière bij het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek werd hij hoogleraar aan de Universiteit Antwerpen, waar hij nu decaan is van de faculteit Letteren en Wijsbegeerte. Hij is tevens stichter en secretaris-generaal van de International Pragmatics Association, een internationale wetenschappelijke vereniging die gewijd is aan de studie van het taalgebruik en die wereldwijd ca. 1500 leden telt.

Zijn belangrijkste wetenschappelijk interesses bevinden zich, naast de theorievorming in de linguïstische pragmatiek, op het gebied van de interculturele en internationale communicatie en de studie van de relatie tussen taal en ideologie. In de jaren '90 schreef hij samen met Jan Blommaert achtereenvolgens *Het Belgische Migrantendebat*, *Antiracisme*, en *Debating Diversity*. Recentere werken van zijn hand zijn o.a. *Understanding Pragmatics* en (met Sigurd D'hondt en anderen) *Interculturele Communicatie in Rechtbanken*.

WOENSDAG 13 MEI**17u****Dominique Willems – Meertaligheid: mythe en realiteit**

(Tekst volgt één dezer)

17u40**Annick De Houwer – Vroege tweetaligheid: ijzers, schietgeweren en wat je eraan kan doen**

Op basis van degelijk wetenschappelijk onderzoek wil deze lezing een genuanceerd beeld geven van enkele kernaspecten van vroege tweetalige ontwikkeling die ofwel ten onrechte sterk geproblematiseerd worden of waar dikwijls onvoldoende aandacht aan besteed wordt. Voorbeelden zijn o.a. de idee dat meertalige kinderen een vertraagde ontwikkeling doormaken in vergelijking met eentalige kinderen en, aan de andere kant van het spectrum, de idee dat kinderen heel gemakkelijk en snel twee of meer talen leren spreken. Een meer realistische benadering van soortgelijke ideeën kan er hopelijk toe bijdragen dat kinderen in een tweetalige situatie op een harmonieuze en evenwichtige manier opgroeien.

Na een loopbaan bij de VUB, het FWO-Vlaanderen en de Universiteit Antwerpen kreeg professor Annick De Houwer recent de leerstoel Taalverwerving en Taalonderwijs toegewezen aan de Universiteit van Erfurt, Duitsland. Zij is daar ook de Directeur van het Talencentrum. Sedert 2005 is zij tevens Collaborative Investigator to the Eunice Shriver Kennedy National Institute of Child Health and Human Development (V.S.A.), een onderdeel van de National Institutes of Health.

Dr. De Houwer is de auteur of editor van verscheidene boeken, en heeft veel publicaties op haar naam staan in internationale wetenschappelijke tijdschriften en collectieve volumes.

Haar expertise concentreert zich op het gebied van het leren van twee talen door jonge kinderen. Haar monografie *The Acquisition of Two Languages from Birth: a Case Study* (Cambridge University Press 1990 en 2006) en haar hoofdstuk over 'Bilingual Acquisition' in het Blackwell *Handbook of Child Language* behoren tot de meest geciteerde werken op dit gebied. Haar pas verschenen nieuw boek *Bilingual First Language Acquisition* (Multilingual Matters) is het eerste diepgaand handboek over het onderwerp. Later dit jaar verschijnt ook een derde boek, *An Introduction to Bilingual Development* (ook bij Multilingual Matters), dat gericht is op een ruimer publiek.

Andere onderwerpen waarover professor De Houwer geschreven heeft zijn Nederlandse kindertaalontwikkeling, attitudes ten opzichte van kinderen op basis van hun taalgebruik, jongerentaal en intralinguale ondertiteling.

Behalve door haar eigen publicaties heeft Dr. De Houwer ook als de general (co-) editor van twee internationale boekenseries bijgedragen tot de socio- en ontwikkelingspsycholinguïstiek. Zij heeft jarenlang een belangrijke rol gespeeld in de International Association for the Study of Child Language en was ook de coördinator van de Child Language Commission van AILA, de internationale vereniging voor toegepaste taalkunde.

Dr. De Houwer is viertalig en woont in Weimar.

18u20

Piet van de Craen – Meertalig onderwijs: meer dan taal alleen

Deze bijdrage gaat in op de theoretische achtergronden en de praktijk in Brussel en Wallonië van het meertalige onderwijs of 'enseignement de type immersif' zoals het officieel in Wallonië heet, ook wel 'content and language integrated learning' genoemd. In een eerste deel komt de achtergrond van dit onderwijs aan bod: de belangrijkste aspecten hierbij zijn meertaligheid, didactiek en het brein. In het tweede deel worden deze aspecten geplaatst tegenover de onderwijspraktijk. In het derde deel wordt verslag uitgebracht van de resultaten die sinds 1998, in Wallonië, en sinds 2001, in Brussel, werden behaald. Het laatste deel gaat in op het socio-economische belang van dit Europese model.

Piet Van de Craen is als gewoon hoogleraar verbonden aan de faculteit Letteren en Wijsbegeerte van de Vrije Universiteit Brussel waar hij algemene taalwetenschap en Nederlandse taalkunde doceert. Zijn onderzoeksterrein is meertaligheid en meertalig onderwijs zowel vanuit het talige, didactische als het neurowetenschappelijke perspectief. Hij is medeoprichter van STIMOB (Stimulerend meertalig onderwijs Brussel) een ad hoc organisatie die meertalige Nederlandstalige basisscholen begeleid in Brussel. Hij is tevens stichtend lid van de European Language Council een associatie van Europese universiteiten die met het Europese taalbeleid begaan zijn. Hij publiceerde uitvoerig over deze onderwerpen. Zijn recentste boeken zijn *Mensentaal* (2007) en *Duke Ellington. Tussen traditie en vernieuwing* (2008) uitgegeven door Academic and Scientific Publishers, Brussel.

WOENSDAG 20 MEI**17 u****Els Witte – De wetgeving omtrent het Nederlands**

In deze lezing wordt de aandacht gevestigd op de complexe relatie tussen taal en politiek in landen waar meer dan één taal gebruikt wordt en waar belangrijke taalverschuivingsprocessen zich in de loop der jaren voor doen. Taalsociologische modellen dienen als uitgangspunt van de analyse, waarna telkens de Belgische casus als voorbeeld wordt genomen om de mechanismen te toetsen. Een historisch perspectief vanaf 1830 wordt daarbij ingeschakeld. De klemtoon ligt ook op de rol die de politiek en meer bepaald de wetgeving in dit proces kan spelen. België is in de loop der jaren immers een zeer interessant laboratorium geweest waarin met verschillende modellen geëxperimenteerd werd.

De volgende thema's komen op die manier achtereenvolgens aan bod :

1. Taal, sociologische processen en de rol van de politieke ideologie en het taalbeleid
2. Hoge versus lage statutalen : de positie van het Frans en het Nederlands in België
3. Eentaligheid versus tweetaligheid : het ontstaan en de gevolgen van het Belgische streektaal = voertaal -model
4. Beschermende taalwetten : de rol van de Vlaamse beweging bij de totstandkoming van deze wetten
5. De afbakening van homogene linguïstische zones en de problematiek van Brabant
6. De groei van gemengde zones aan de taalgrens en in de omgeving van de hoofdstad
7. Hoofdsteden in staten met meerdere taalgemeenschappen : de evolutie van taalwetgeving met betrekking tot Brussel.

17u40**Linde Van den Bosch – Nederlands in de wereld**

Volgende onderwerpen zullen tijdens de lezing aan bod komen:

- Wat is en doet de Taalunie;
 - o Werken aan de status van de Nederlandse taal
 - o Werken aan en beschikbaar maken van voorzieningen voor de Nederlandse taal
 - o Werken aan contacten tussen gebruikers van de Nederlandse taal
- Activiteiten van de Taalunie in relatie tot:
 - o Universitaire neerlandistiek in de wereld
 - o Onderwijs Nederlands als vreemde taal in de grensgebieden
 - o Nederlands in Europa
 - o Literair vertalen

In aansluiting op haar studies Taal- en literatuurwetenskap (Tilburg) en Onderwijskunde (Utrecht), is Linde van den Bosch al heel haar loopbaan actief op het terrein van de Nederlandse taal en het onderwijs. Zij startte in 1985 als wetenschappelijk medewerker bij het Instituut voor Toetsontwikkeling het Cito. Bij de Nederlandse Taalunie vervulde zij vervolgens de functie van projectleider, gericht op onderwijs in en van het Nederlands binnen het taalgebied. Als inspecteur verwierf zij inzicht in de praktijk van het onderwijs. Van 2001 tot en met 2004 gaf zij leiding aan de unit primair- en voortgezet onderwijs van het Cito. Sinds november 2004 is zij algemeen secretaris van de Nederlands Taalunie.

18u20

Wannie Carstens – Afrikaans in 'n veeltalige Suid-Afrika

Ten spyte van talle versekerings deur politieke ampsdraers bly Afrikaans onder druk in die nuwe SA. In die grondwetlike bedeling ná 1994 in Suid-Afrika het die status van tale beduidend verander in die lig van die grondwetlike bepaling dat SA elf amptelike tale sal hê. Afrikaans en Engels was vóór 1994 die amptelike tale, en die staat en media is hoofsaaklik in hierdie twee tale bedryf. Ná 1994 het Engels se gebruik baie uitgebrei, in so 'n mate dat die landsbestuur en politiek van die dag hoofsaaklik in Engels plaasvind. Ten spyte van verwagtinge het daar nie die gevisualiseerde groei gekom in die status en gebruiksfrekwensie van die nege amptelike Afrikatale nie. Die vraag is: hoe word Afrikaans hierdeur geraak? Wat is die langtermynmoontlikhede van Afrikaans in SA? In hierdie lesing word hierdie vrae van naderby ondersoek en word daar probeer om 'n afleiding te maak oor waar Afrikaans op pad is in die nuwe SA van die 21ste eeu.

Prof. Wannie Carstens is 'n oudstudent van die Universiteit van Stellenbosch. Hy was voorheen dosent aan die Universiteite van Stellenbosch (1977-1979) en Kaapstad (1980-1991) en is sedert Julie 1991 verbonde aan die voormalige PU vir CHO (tans Noordwes-Universiteit, Potchefstroomkampus) waar hy die huidige direkteur van die Skool vir Tale is.

Hy is al jare lank betrokke by aktiwiteite wat Afrikaans raak (op beide akademiese en organisatoriese vlak), en was ten nouste betrokke by die proses wat gelei het tot die totstandkoming van die Afrikaanse Taalraad (ATR), eers as voorsitter van die Voortsettingskomitee (2003-2005), daarna as voorsitter van die Nasionale Forum vir Afrikaans (NFA) vir die duur van hierdie liggaam se bestaan (2005-2008) en hy is sedert Mei 2008 die voorsitter van die historiese eerste Afrikaanse Taalraad (ATR). Hy was ook lank lid van die *Taalkommissie* van die SA Akademie vir Wetenskap en Kuns (1992-2003), is die huidige ondervoorsitter van die Nasionale Taalliggaam vir Afrikaans (NTLA) (2003-2009), dien as direksielid van die Buro van die WAT asook van die Raad van die SA Akademie vir Wetenskap en Kuns (2002-2009) en van die Afrikaanse Taalmuseum (2002-2009). Verder was hy een van die stigter-oprigters van die versameling Afrikaanse poësie wat opgeneem is in die Poëziecentrum in Gent, België en is ook leier van 'n projek om 'n digitale biblioteek oor Afrikaanse taalkundige bronne (BATL) tot stand te laat kom. Hy is 'n

gegradeerde navorser van die Nasionale Navorsingstigting in SA en neem ook gereeld deel aan radio- en televisieprogramme oor taalsake.

Hy het reeds twee selfstandige boeke gepubliseer en is tans saam met prof. Kris van de Poel van die Universiteit van Antwerpen besig aan 'n boek oor die teorie en praktyk van teksredaksie. Hy is ook mede-outeur van die 9de uitgawe van die *Afrikaanse Woordelys en Spelreëls*, die rigtinggewende publikasie oor spelling in Afrikaans. As lid van die Taalkommissie is hy ook mede-ontvanger van die CJ Langenhovenprys vir Taalwetenskap van die SA Akademie vir Wetenskap en Kuns en hy het ook 'n ATKV-Woordwyser-toekenning vir sy boek *Norme vir Afrikaans* (4de uitgawe 2003) ontvang.

WOENSDAG 27 MEI

17u

Luc Van Haute – Vertaaltegnologie: bedreiging voor de vertaler of oortuuniteit voor de onderneming

De heer Van Haute zal een overzicht geven van de verschillende vertaaltegnologieën en de toepassing van elk van deze vertaaltegnologieën aantonen.

Verder komt aan bod hoe deze tegnologieën kaderen in de werksfeer van de vertaler. Er wordt ook de vraag gesteld of er een ROI is bij het toepassen van vertaaltegnologie voor de bedrijven.

Luc Van Haute, 50 jaar

Opleiding Vertaler-Tolk Spaans –Engels

25 jaar professioneel actief in de vertaalindustrie

Verskillende verantwoordelikheden o.a. bij de 2 grootste vertaalbedrijven van de wereld.

Sinds 5 jaar actief bij Telelingua International, vooral in een rol van consultant om nieuwe processen te evalueren en te implementeren bij grote multinationals.

17u40**Walter Daelemans- Automatisch vertalen tussen taalkunde en statistiek**

Academisch onderzoek naar automatisch vertalen heeft een interessante intellectuele geschiedenis met een voortdurende pendelbeweging tussen kennis (taalregels) en statistiek, tussen rationalisme en empiricisme. In deze presentatie geeft de heer Daelemans een overzicht van de oplossingen die computertaalkundigen bedacht hebben om systemen voor automatische vertaling te maken. Zoals duidelijk zal zijn uit het gebruik van systemen als Babel Fish (gebaseerd op taalkennis) en Google Translate (gebaseerd op statistiek) moet er nog een lange weg afgelegd worden vooraleer dit onderzoek ook een robuuste, algemeen bruikbare technologie oplevert. Het belangrijkste probleem is dat vertaalsystemen niet de noodzakelijke kennis van de wereld hebben die nodig is om de in taal alom aanwezige dubbelzinnigheid op te lossen. Ik ga in op enkele recente trends in het onderzoek: geheugen in plaats van verwerking, statistiek in plaats van taalregels, en de ontwikkeling van "hybride" systemen die taalkunde en statistiek in zich verenigen.

Walter Daelemans studeerde taalkunde en psycholinguïstiek in Antwerpen en Leuven. Hij ontdekte de computertaalkunde in Nijmegen en de Artificiële Intelligentie in Brussel. Hij doceerde deze vakken in Tilburg vanaf 1989 en keerde in 1999 terug naar de Universiteit Antwerpen waar hij computertaalkunde doceert en een onderzoekscentrum (CNTS) leidt. Zijn onderzoek richt zich op zelflerende systemen voor taalverwerking, computermodellen van menselijke taalverwerving en taalverwerking, en taaltechnologie (o.a. text mining, de automatische extractie van kennis uit tekst).

18u20**Brian Fox – Europe of Languages – languages of europe**

(tekst zal ook nog worden aangevuld)